

9. Volby

Z různých sociologických výzkumů je zřejmé, že ženy se v průměru méně zajímají o politiku než muži. Na dostupných datech ČSÚ z voleb do zastupitelstva Pardubického kraje a voleb do zastupitelstev obcí v kraji se pokusíme zdokumentovat zájem mužů a žen o kandidaturu i jejich úspěšnost při zvolení.

Volby do zastupitelstev krajů 2016

Zájem žen kandidovat do zastupitelstva Pardubického kraje od roku 2000, kdy proběhly první tyto volby, až do voleb v roce 2012 postupně rostl. Jejich podíl na celkovém počtu kandidátů vzrostl v tomto období o 8,7 procentního bodu na 28,5 %, následoval mírný pokles na 27,4 % v roce 2016. Tento podíl byl mezi kraji druhý nejnižší za Plzeňským krajem (26,4 %); maxima (33,8 %) bylo dosaženo v Libereckém kraji (v Hlavním městě Praze se přitom volby do zastupitelstev krajů nekonají).

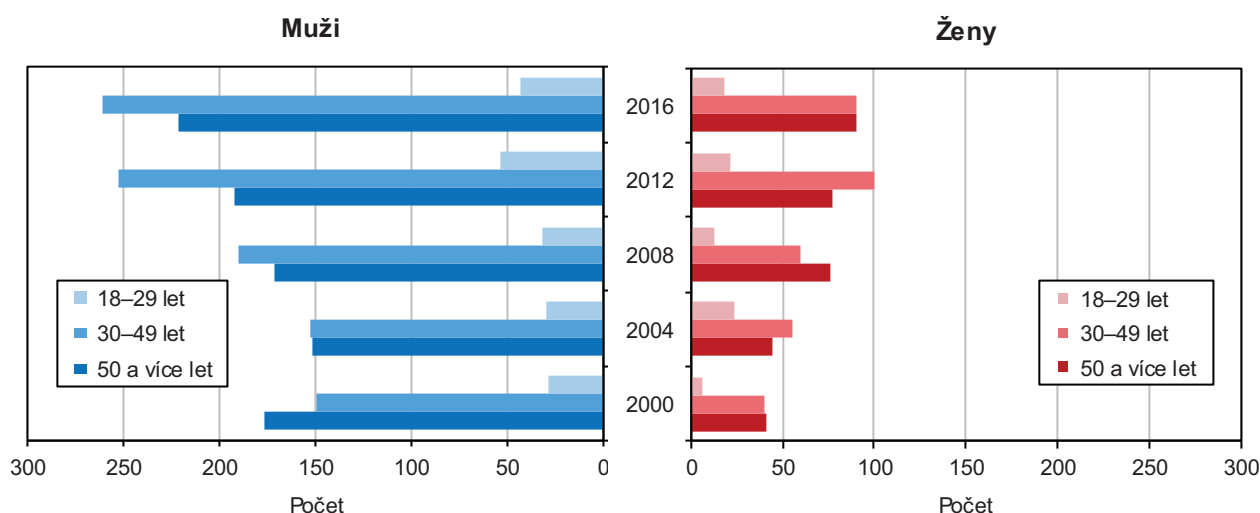
Kandidáti a zvolení zastupitelé ve volbách do zastupitelstev krajů podle pohlaví

	Platní kandidáti			Zvolení zastupitelé			Zvolení zastupitelé/kandidáti (%)		
	celkem	z toho ženy		celkem	z toho ženy		celkem	mezi muži	mezi ženami
		počet	v %		počet	v %			
2016	723	198	27,4	45	7	15,6	6,2	7,2	3,5
2012	695	198	28,5	45	10	22,2	6,5	7,0	5,1
2008	541	149	27,5	45	10	22,2	8,3	8,9	6,7
2004	455	123	27,0	45	4	8,9	9,9	12,3	3,3
2000	440	87	19,8	45	4	8,9	10,2	11,6	4,6

Ve struktuře kandidujících mužů v kraji narůstá zastoupení **věkové kategorie** 30 až 49 let, v roce 2016 tvořila téměř polovinu z nich; mezi ženami bylo zastoupení věkové kategorie 30 až 49 let vyrovnané se skupinou padesátiletých a starších (obě se 45,5% podílem mezi kandidujícími ženami). Průměrný věk kandidujících mužů v roce 2016 činil 46,8 roku (téměř o pět let nižší věk než mezi zvolenými muži) a kandidujících žen 46,5 roku (téměř o 3 roky nižší oproti zvoleným ženám).

Úspěšnost zvolení mužů je oproti ženám v různých typech voleb obvykle vyšší, přičemž volby do zastupitelstva kraje nejsou výjimkou (viz předchozí tabulka). Jestliže v roce 2016 bylo z celkového počtu 525 kandidujících mužů v kraji zvoleno 7,2 % z nich, podíl zvolených žen (z celkového počtu 198 kandidujících žen) činil pouze 3,5 %. Průměrné podíly za všechny kraje přitom činily 6,5 % u mužů a 3,9 % u žen.

Kandidáti podle pohlaví a věku ve volbách do zastupitelstev krajů v Pardubickém kraji

V současném krajském zastupitelstvu zvoleném v říjnu 2016 na čtyřleté volební období působí celkem 7 žen, což představuje necelých 16 % ze všech 45 zastupitelů. V mezikrajském srovnání se jedná o třetí nejnižší podíl s maximem téměř 29 % v Karlovarském kraji a minimem necelých 13 % v Ústeckém kraji. **Podíl žen v zastupitelstvu** Pardubického kraje v čase kolísá, nejvyšší zastoupení zde měly ženy po volbách v letech 2008 a 2012 (22 %). Průměrný věk zvolených zastupitelů-mužů v kraji v roce 2016 (51,6 roku) byl v mezikrajském srovnání druhý nejvyšší po Plzeňském kraji. Průměrný věk zvolených žen (49,1 roku) naopak mezi kraji patřil k nejnižším.

Volby do zastupitelstev obcí 2018

Ve srovnání s volbami do zastupitelstva kraje jsou ženy aktivnější ve volbách do zastupitelstev obcí, městysů i měst. Volbám do obecních zastupitelstev (konaných v řádném termínu) bude věnována pozornost v následující části této kapitoly, přičemž ve všech tabulkách i grafech jsou započítány i údaje za volby do zastupitelstev osmi městských obvodů statutárního města Pardubice (odděleně jsou údaje za MO patrné z tabulky věnované velikostním skupinám obcí).

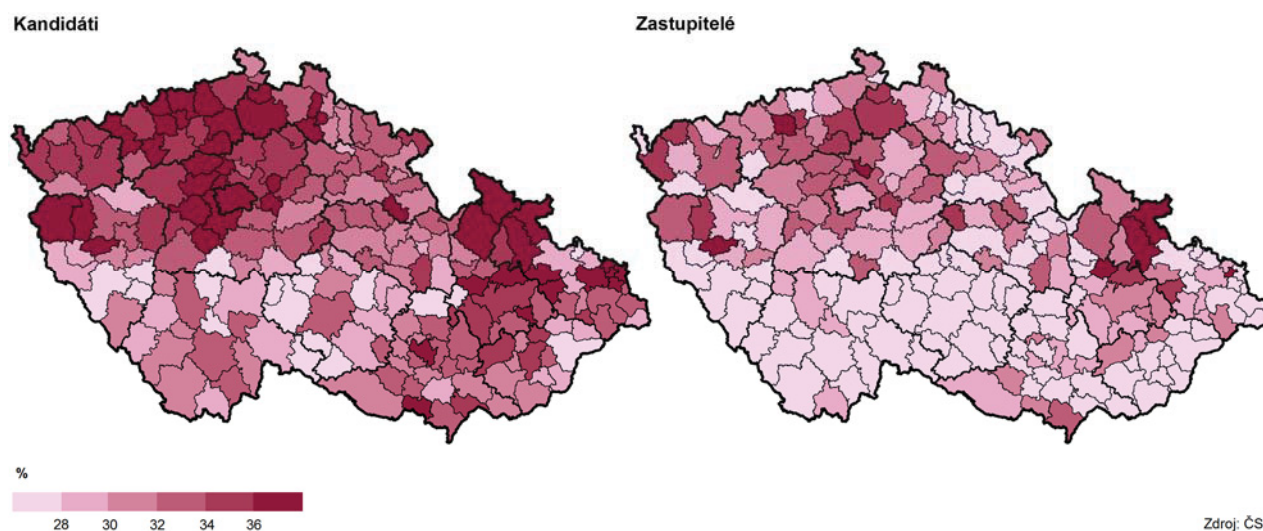
Kandidáti a zvolení zastupitelé ve volbách do obecních zastupitelstev podle pohlaví

	Platní kandidáti			Zvolení zastupitelé			Zvolení zastupitelé/kandidáti (%)		
	celkem	z toho ženy		celkem	z toho ženy		celkem	mezi muži	mezi ženami
		počet	v %		počet	v %			
2018	12 959	4 173	32,2	4 290	1 220	28,4	33,1	34,9	29,2
2014	14 084	4 519	32,1	4 316	1 200	27,8	30,6	32,6	26,6
2010	13 599	4 259	31,3	4 329	1 172	27,1	31,8	33,8	27,5
2006	12 061	3 604	29,9	4 350	1 161	26,7	36,1	37,7	32,2

Zájem žen kandidovat do obecních zastupitelstev v kraji v posledních dvanácti letech mírně roste, jejich podíl na všech kandidátech v tomto období vzrostl o 2,3 procentního bodu na 32,2 %. V mezikrajském srovnání šlo o pátou nejnižší hodnotu s maximem (38,0 %) v Praze a minimem (28,7 %) v Kraji Vysočina. Podíl žen **mezi zvolenými zastupiteli** v kraji přitom od roku 2006 vzrostl o 1,7 procentního bodu na 28,4 % (šestá nejnižší hodnota v mezikrajském srovnání s maximem 31,6 % v Ústeckém kraji a minimem 23,4 % v Kraji Vysočina).

Podíl žen mezi kandidáty a zvolenými zastupiteli podle SO ORP ve volbách do obecních zastupitelstev v říjnu 2018

(včetně zastupitelstev městských částí a obvodů)

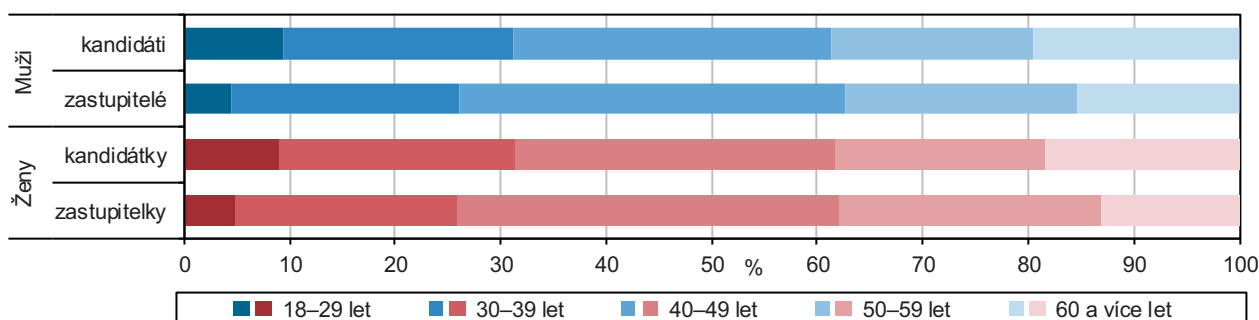
Z hlediska věkových skupin byly ženy v kraji v roce 2018 nejčastěji zastoupené mezi kandidáty i zvolenými zastupiteli ve věku 50–59 let (33 %, resp. 31 %), nejméně pak ve skupině 60letých a starších (31 %, resp. 25 %).

Kandidáti a zvolení zastupitelé ve volbách do obecních zastupitelstev podle pohlaví a věku v říjnu 2018

	Platní kandidáti			Zvolení zastupitelé			Zvolení zastupitelé/kandidáti (%)		
	celkem	z toho ženy		celkem	z toho ženy		celkem	mezi muži	mezi ženami
		počet	v %		počet	v %			
Celkem	12 959	4 173	32,2	4 290	1 220	28,4	33,1	34,9	29,2
v tom ve věku									
18–29 let	1 200	377	31,4	196	59	30,1	16,3	16,6	15,6
30–39 let	2 846	934	32,8	923	258	28,0	32,4	34,8	27,6
40–49 let	3 910	1 262	32,3	1 561	440	28,2	39,9	42,3	34,9
50–59 let	2 530	835	33,0	981	303	30,9	38,8	40,0	36,3
60 a více let	2 473	765	30,9	629	160	25,4	25,4	27,5	20,9

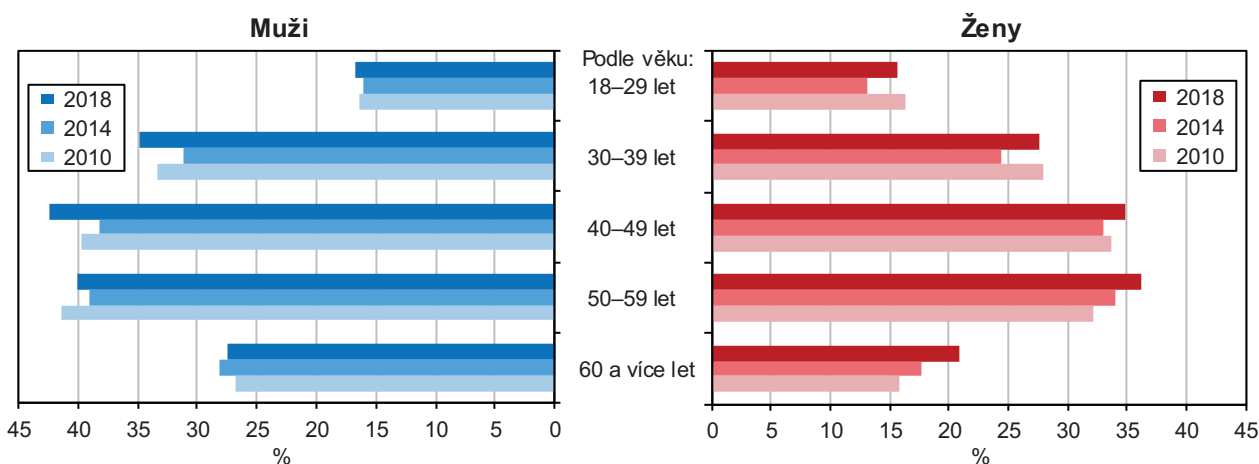
Ve struktuře kandidujících i zvolených mužů a žen postupně klesá zastoupení věkové kategorie 30–39 let ve prospěch nejpočetnější skupiny 40–49letých (vliv demografického vývoje i změn životních preferencí). V roce 2018 se osoby ve věku 40–49 let na všech kandidátech – mužích i ženách – podílely 30 %, na všech zvolených zastupitelích pak 36 % s nepatrně vyšším podílem mezi muži. **Průměrný věk** kandidujících mužů v kraji v roce 2018 (hodnoceno bez městských obvodů města Pardubice) činil 46,7 roku a zvolených mužů 46,9 roku. Průměrný věk žen byl jen nepatrně nižší – kandidující 46,4 roku, zvolené 46,7 roku. V mezikrajském srovnání patřil průměrný věk kandidujících i zvolených mužů a žen v Pardubickém kraji k nejnižším.

Kandidáti a zvolení zastupitelé podle pohlaví a věku ve volbách do obecních zastupitelstev v Pardubickém kraji v říjnu 2018

Úspěšnost zvolení mužů je dlouhodobě vyšší oproti ženám a platí to i při bližším pohledu na **věkové kategorie** (viz následující graf). Zároveň je patrné, že nejnižší úspěšnost mají (bez rozdílu pohlaví) nejmladší kandidáti do 30 let, nižší úspěšnost (i když zejména u žen neustále rostoucí) je typická i pro nejstarší kandidáty nad 60 let.

Zvolení zastupitelé na počtu kandidátů podle pohlaví a věku ve volbách do obecních zastupitelstev v Pardubickém kraji

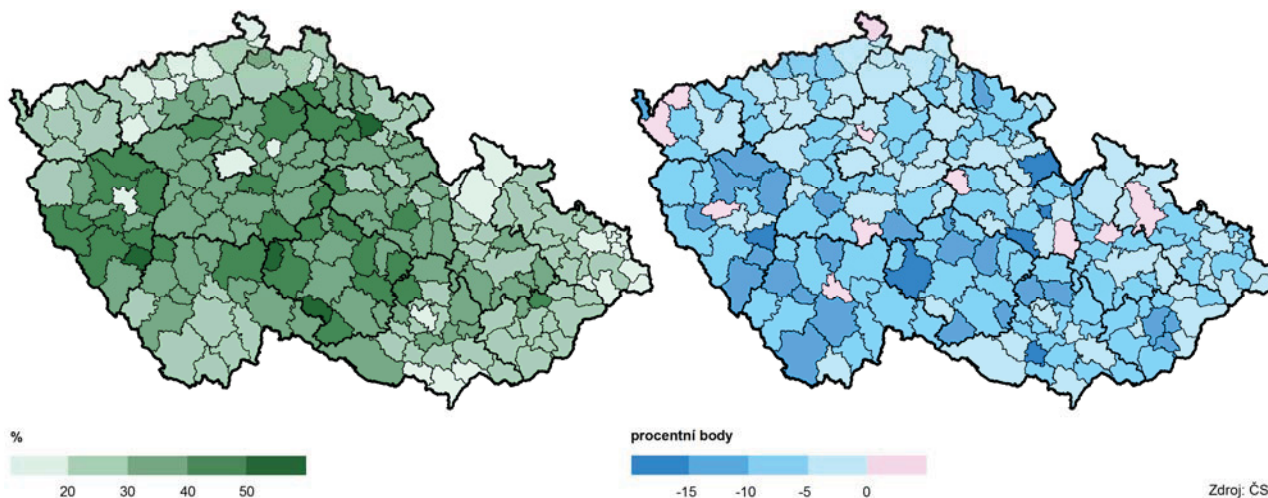

Úspěšnost kandidátů celkem a rozdíl v pohlaví podle SO ORP ve volbách do obecních zastupitelstev v říjnu 2018

(podíl zvolených zastupitelů na počtu kandidátů stejného pohlaví; včetně zastupitelstev městských částí a obvodů)

Celkem

Úspěšnost žen v porovnání s úspěšností mužů

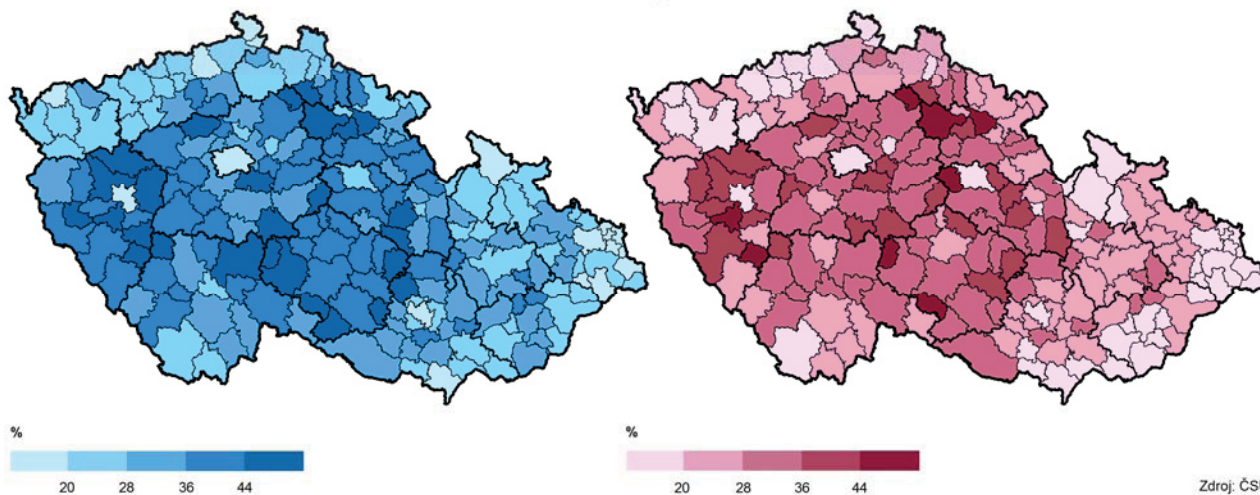
Při volbách do obecních zastupitelstev v roce 2018 činil podíl zvolených mužů na všech kandidujících mužích v kraji 35 %, mezi ženami byla **úspěšnost zvolení** téměř o 6 procentních bodů nižší. **V mezikrajském srovnání** se jednalo o nadprůměrné hodnoty, přičemž nejvyšší úspěšnost zvolení měli muži i ženy v Kraji Vysočina a Středočeském kraji, nejnižší pak v Praze a Moravskoslezském kraji. Ve všech krajích byla úspěšnost zvolení mužů vyšší než žen (s největší převahou o 10 procentních bodů v Kraji Vysočina a s nejnižším rozdílem o 4 p. b. v kraji Karlovarském). Pouze v 11 z 206 **správních obvodů** obcí s rozšířenou působností v ČR měly při volbách do obecních zastupitelstev v roce 2018 vyšší úspěšnost zvolení ženy než muži (z toho ve 2 SO ORP Pardubického kraje – Přeloučsko a Moravskotřebovsko) – viz předchozí kartogram vpravo.

Úspěšnost kandidátů podle pohlaví a SO ORP ve volbách do obecních zastupitelstev v říjnu 2018

(podíl zvolených zastupitelů na počtu kandidátů stejného pohlaví; včetně zastupitelstev městských částí a obvodů)

Muži

Ženy

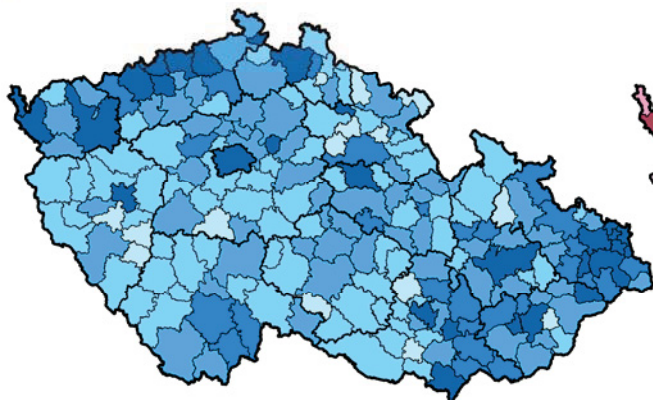

Komunální volby jsou typické vysokým podílem kandidátů bez **politické příslušnosti**. V roce 2018 bylo v kraji jejich zastoupení na všech kandidátech 84%, přitom mezi muži byl podíl bezpartijních kandidátů nižší (83 %) oproti ženám (87 %). Členství v politické straně preferují kandidující muži i ženy nejčastěji v Praze, Brně, na Plzeňsku a dále v regionech ležících v severozápadní a jihovýchodní části republiky (zejména v Karlovarském, Ústeckém a Moravskoslezském kraji), v rámci Pardubického kraje pak ve správním obvodu ORP Pardubice. Pardubicko se podílem kandidátů s příslušností k politické straně mezi muži i ženami řadilo do první patnáctky mezi všemi 206 SO ORP v ČR (zejména díky městu Pardubice a jeho městským obvodům).

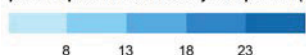
Kandidáti s příslušností k politické straně podle pohlaví a SO ORP ve volbách do obecních zastupitelstev v říjnu 2018

(včetně zastupitelstev městských částí a obvodů)

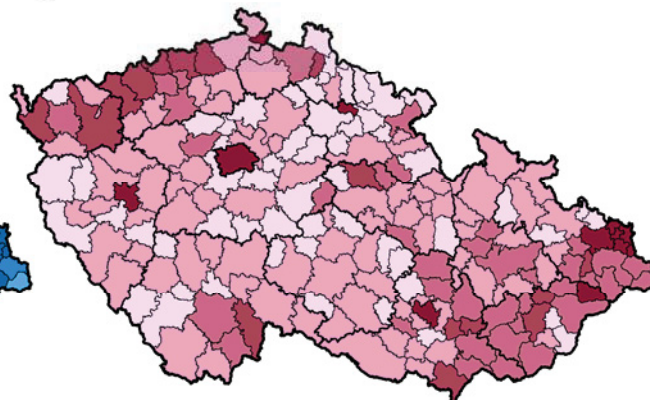
Muži

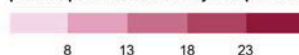
podíl na počtu kandidátů stejného pohlaví (%)

Ženy

podíl na počtu kandidátů stejného pohlaví (%)

Zdroj: ČSÚ

Při bližším pohledu na **okresy** Pardubického kraje zjišťujeme nejvyšší zastoupení žen mezi zvolenými kandidáty na Pardubicku (v roce 2018 téměř 34 %, tj. o 1,5 procentního bodu více oproti krajskému průměru). Rovněž mezi zvolenými zastupiteli je podíl žen v tomto okrese v rámci kraje nejvyšší (31 %, tj. o 2,4 p. b. nad průměrem kraje). Nejméně žen mezi kandidáty i obecními zastupiteli pak nacházíme na Chrudimsku a Orlickoústecku.

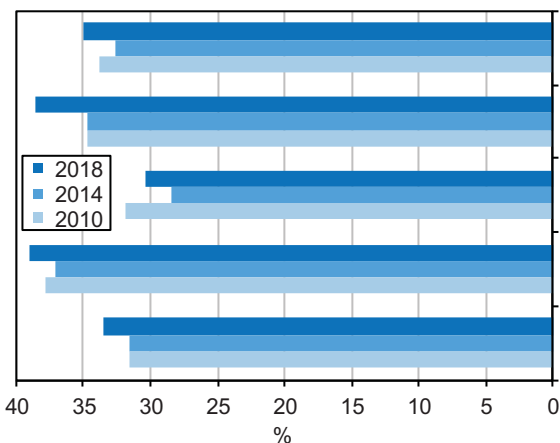
Kandidáti a zvolení zastupitelé ve volbách do obecních zastupitelstev podle pohlaví a okresů v říjnu 2018

Kraj, okresy	Platní kandidáti			Zvolení zastupitelé			Zvolení zastupitelé/kandidáti (%)		
	celkem	z toho ženy		celkem	z toho ženy		celkem	mezi muži	mezi ženami
		počet	v %		počet	v %			
Pardubický kraj	12 959	4 173	32,2	4 290	1 220	28,4	33,1	34,9	29,2
Chrudim	2 782	873	31,4	1 007	272	27,0	36,2	38,5	31,2
Pardubice	3 761	1 269	33,7	1 093	337	30,8	29,1	30,3	26,6
Svitavy	2 969	950	32,0	1 098	311	28,3	37,0	39,0	32,7
Ústí nad Orlicí	3 447	1 081	31,4	1 092	300	27,5	31,7	33,5	27,8

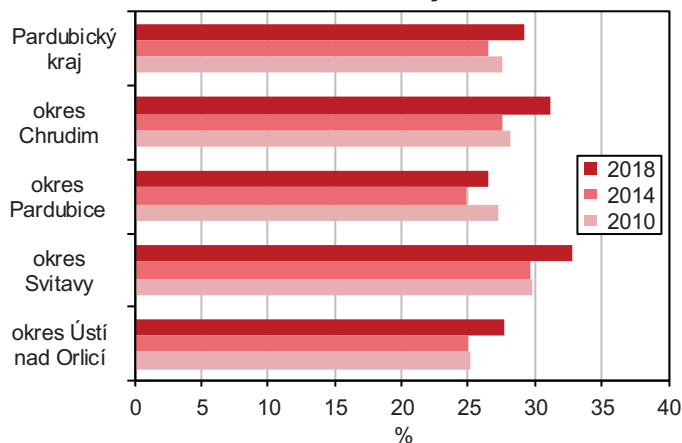
Ve všech okresech kraje byla úspěšnost zvolení (podíl zvolených na kandidujících) u mužů vyšší než u žen (s největší převahou o 7 procentních bodů na Chrudimsku a s nejnižším rozdílem téměř o 4 p. b. na Pardubicku).

Zvolení zastupitelé na počtu kandidátů podle pohlaví a okresů ve volbách do obecních zastupitelstev v Pardubickém kraji

Muži

Ženy

Na úrovni **správních obvodů obcí s rozšířenou působností** (SO ORP) měly ženy při komunálních volbách v roce 2018 nejvyšší (více než třetinové) zastoupení mezi kandidáty na Svitavsku, Pardubicku a Přeloučsku. Přeloučsko spolu se Svitavskem a Holickem se zároveň vyznačuje nejvyšším podílem žen mezi zvolenými zastupiteli. Výrazně podprůměrný podíl žen mezi kandidáty i zastupiteli naopak charakterizuje Českořebovsko. Podle dostupných údajů z února 2019 bylo nejvíce žen mezi zvolenými starosty v obcích na Přeloučsku (43 %), žádná pak na Králicku.

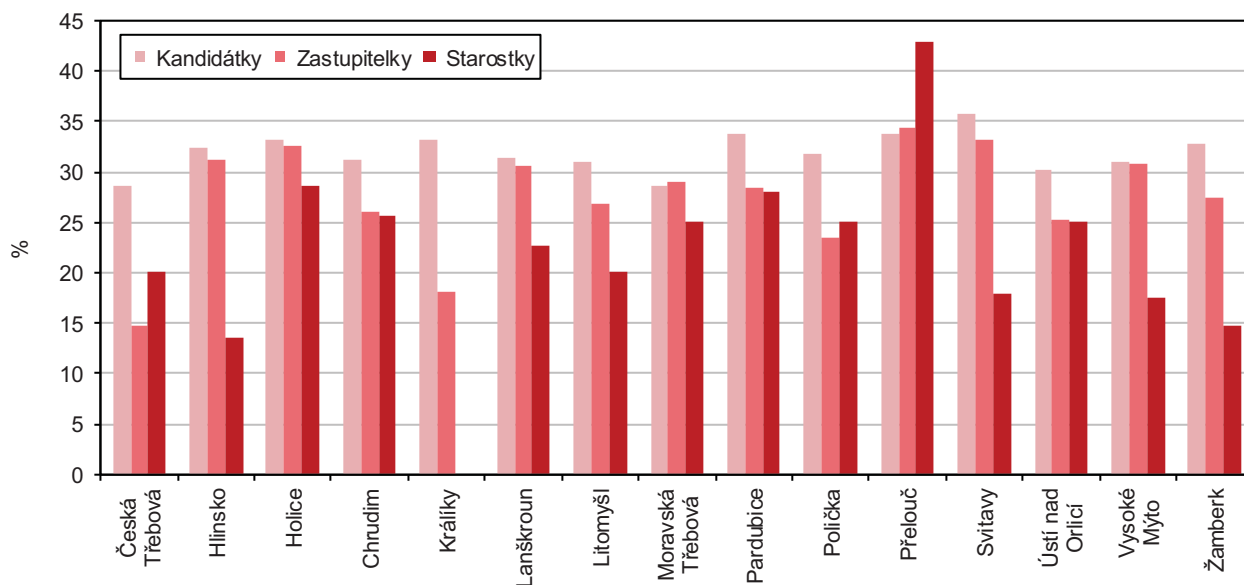
Kandidáti a zvolení zastupitelé ve volbách do obecních zastupitelstev podle pohlaví a správních obvodů obcí s rozšířenou působností v říjnu 2018

Kraj, SO ORP	Platní kandidáti			Zvolení zastupitelé			Zvolení zastupitelé/ kandidáti (%)		
	celkem	z toho ženy		celkem	z toho ženy		celkem	mezi muži	mezi ženami
		počet	v %		počet	v %			
Pardubický kraj	12 959	4 173	32,2	4 290	1 220	28,4	33,1	34,9	29,2
Česká Třebová	276	79	28,6	61	9	14,8	22,1	26,4	11,4
Hlinsko	579	187	32,3	196	61	31,1	33,9	34,4	32,6
Holice	405	134	33,1	150	49	32,7	37,0	37,3	36,6
Chrudim	2 203	686	31,1	811	211	26,0	36,8	39,6	30,8
Králíky	310	103	33,2	55	10	18,2	17,7	21,7	9,7
Lanškroun	648	203	31,3	206	63	30,6	31,8	32,1	31,0
Litomyšl	771	239	31,0	329	88	26,7	42,7	45,3	36,8
Moravská Třebová	771	221	28,7	286	83	29,0	37,1	36,9	37,6
Pardubice	2 609	883	33,8	612	174	28,4	23,5	25,4	19,7
Polička	523	166	31,7	208	49	23,6	39,8	44,5	29,5
Přelouč	747	252	33,7	331	114	34,4	44,3	43,8	45,2
Svitavy	904	324	35,8	275	91	33,1	30,4	31,7	28,1
Ústí nad Orlicí	595	180	30,3	174	44	25,3	29,2	31,3	24,4
Vysoké Mýto	853	265	31,1	319	98	30,7	37,4	37,6	37,0
Žamberk	765	251	32,8	277	76	27,4	36,2	39,1	30,3

Ve všech správních obvodech ORP kraje kromě Přeloučska a Moravskotřebovska byla při volbách v roce 2018 úspěšnost zvolení (podíl zvolených na kandidujících) u mužů vyšší než u žen (s největší převahou o 15 procentních bodů na Poličsku a Českořebovsku).

Podíl žen mezi kandidáty, zvolenými zastupiteli a zvolenými starosty ve volbách do obecních zastupitelstev podle SO ORP Pardubického kraje v říjnu 2018

Pramen: ČSÚ, Krajský úřad Pardubického kraje (přehled starostů k 1. 2. 2019)

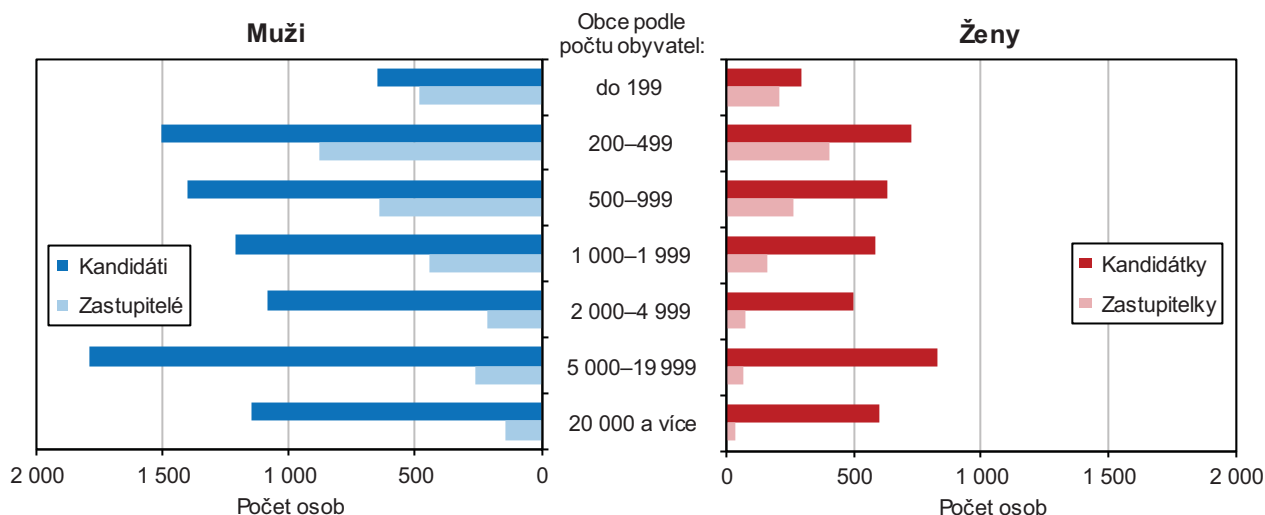
V následující části je věnována pozornost volebním aktivitám mužů a žen z pohledu **velikostních skupin obcí** podle počtu obyvatel. Ve velikostní kategorii s 20 až 49 tis. obyvateli je přítom v kraji zastoupeno pouze město Chrudim a v kategorii s 50 tis. a více obyvateli pouze statutární město Pardubice (u něho jsou v tabulkách zvlášť uvedena i souhrnná data za volby do zastupitelstev osmi městských obvodů).

Kandidáti a zvolení zastupitelé ve volbách do obecních zastupitelstev podle pohlaví a velikostních skupin obcí v říjnu 2018

	Platní kandidáti			Zvolení zastupitelé			Zvolení zastupitelé/kandidáti (%)		
	celkem	z toho ženy		celkem	z toho ženy		celkem	mezi muži	mezi ženami
		počet	v %		počet	v %			
Pardubický kraj	12 959	4 173	32,2	4 290	1 220	28,4	33,1	34,9	29,2
v tom podle velikosti obce									
do 199 obyvatel	941	293	31,1	689	207	30,0	73,2	74,4	70,6
200–499 obyvatel	2 233	727	32,6	1 287	405	31,5	57,6	58,6	55,7
500–999 obyvatel	2 030	632	31,1	903	264	29,2	44,5	45,7	41,8
1 000–1 999 obyvatel	1 796	588	32,7	604	159	26,3	33,6	36,8	27,0
2 000–4 999 obyvatel	1 586	501	31,6	295	78	26,4	18,6	20,0	15,6
5 000–19 999 obyvatel	2 625	832	31,7	332	71	21,4	12,6	14,6	8,5
20 000–49 999 obyvatel	216	61	28,2	27	2	7,4	12,5	16,1	3,3
50 000 a více obyvatel	1 532	539	35,2	153	34	22,2	10,0	12,0	6,3
z toho městské obvody	1 021	372	36,4	114	27	23,7	11,2	13,4	7,3

Ženy při komunálních volbách v roce 2018 zaujímaly nejvyšší podíl mezi kandidáty v městských obvodech města Pardubice (36 %), naopak nejméně byly zastoupeny mezi kandidáty v Chrudimi (28 %) a dále v nejmenších obcích. Nejvyšší podíl žen mezi zvolenými zastupiteli je typický pro malé obce do 500 obyvatel (30 a více procent), s rostoucí velikostí obcí se zastoupení žen snižuje, v Chrudimi je dokonce pouze 7%.

Kandidáti a zvolení zastupitelé podle pohlaví a velikostních skupin obcí ve volbách do obecních zastupitelstev v Pardubickém kraji v říjnu 2018

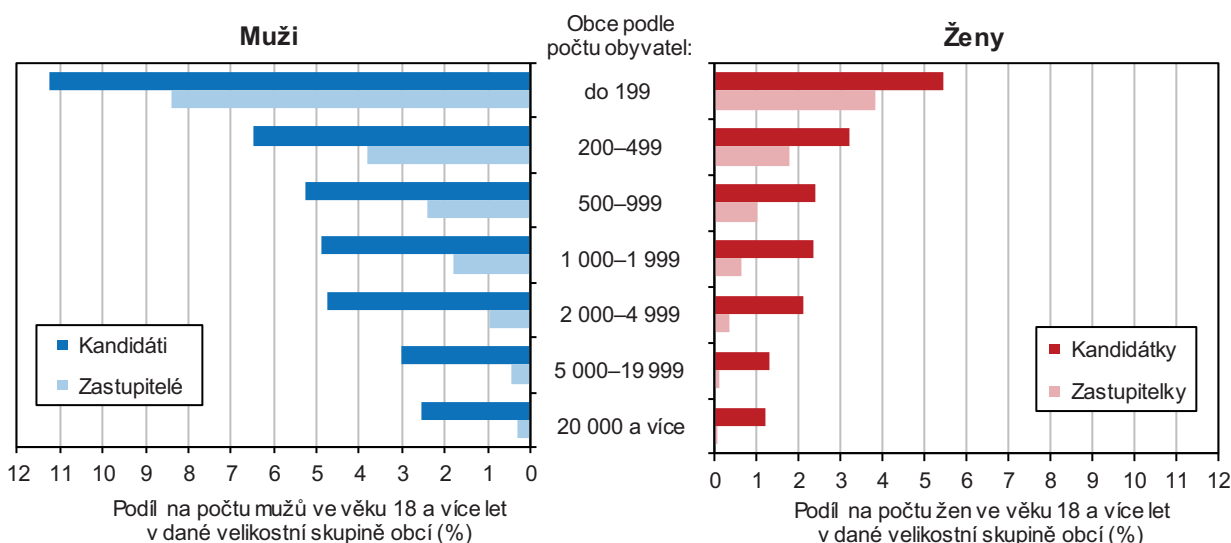

S rostoucí velikostí obcí se zvyšuje počet kandidátů připadajících na jednoho zvoleného zastupitele a klesá tak úspěšnost zvolení (týká se mužů i žen). Jestliže v obcích s méně než 200 obyvateli bylo v kraji v roce 2018 zvoleno 74 % kandidujících mužů a 71 % kandidujících žen, ve všech srovnávaných kategoriích obcí s více než 5 tis. obyvateli nedosáhl podíl zvolených mužů 20 % a podíl zvolených žen 10 % z kandidujících daného pohlaví. Ve všech hodnocených velikostních kategoriích obcí mají muži v kraji vždy vyšší úspěšnost zvolení než ženy (s nejmenším rozdílem o 3 až 4 procentní body v nejmenších obcích do 1 tis. obyvatel až po 13 p. b. v Chrudimi).

Dosud byl hodnocen podíl mužů a žen ve vztahu k celkovému počtu kandidátů či zastupitelů daného pohlaví. Jiný pohled nabízí srovnání se **základem tvořeným počtem obyvatel ve věku 18 a více let** (viz následující grafy a kartogramy). Zatímco v absolutních počtech nacházíme nejvíce kandidátů ve městech s 5 až 20 tis. obyvateli a nejméně kandidátů v nejmenších obcích do 200 obyvatel, po přepočtu na obyvatelstvo starší 18 let podíl kandidujících (i zvolených) mužů i žen s rostoucí velikostí obce postupně klesá.

Jestliže v obcích do 200 obyvatel v roce 2018 v kraji kandidovalo do obecních zastupitelstev 11,3 % z 18letých a starších mužů a 5,4 % z 18letých a starších žen, ve městech s 20 tis. a více obyvateli činily tyto podíly 2,5 % u mužů a 1,2 % u žen. V případě zvolených zastupitelů se tyto hodnoty pohybovaly od 8,4 % u mužů a 3,8 % u žen v nejmenších obcích po pouhých 0,3 % u mužů a 0,1 % u žen v největších městech (viz grafy).

Kandidáti a zvolení zastupitelé podle pohlaví a velikostních skupin obcí ve volbách do obecních zastupitelstev v Pardubickém kraji v říjnu 2018

Na úrovni správních obvodů obcí s rozšířenou působností v kraji připadlo při komunálních volbách v říjnu 2018 nejvíce kandidujících mužů i žen na 1 000 obyvatel daného pohlaví ve věku 18 a více let na Králicku (58 mužů, resp. 29 žen), nejnižší pak na Českořebovsku (27, resp. 10). V celorepublikovém pohledu přitom nacházíme nejvyšší podíly kandidátů-mužů na mužích 18letých a starších nejčastěji v regionech Kraje Vysočina a Jihočeského kraje, u žen kromě Kraje Vysočina rovněž na severu kraje Olomouckého či v kraji Jihomoravském.

Kandidáti podle pohlaví a SO ORP ve volbách do obecních zastupitelstev v říjnu 2018

(včetně zastupitelstev městských částí a obvodů)

